

MINISTERSTWO
KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

PODSEKRETARZ STANU
dr hab. prof. IH PAN Magdalena Gawin

Warszawa, 02 sierpnia 2019 r.

DOZ.6521.26.2019.DJ

**Wojewódzcy konserwatorzy
zabytków**
(według rozdzielnika)

Szanowni Państwo,

zgodnie z art. 90 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w ramach koordynowania działalności wojewódzkich konserwatorów zabytków, Generalny Konserwator Zabytków może ustalać ogólne kierunki ich działania, wydawać instrukcje i wytyczne określające sposób ich postępowania oraz oczekiwać od nich sprawozdań z działalności. W związku z powyższym przekazuję standardy postępowania konserwatorskiego w zakresie zagospodarowania przestrzeni rynkowych.

W Zaleceniach UNESCO w sprawie historycznego krajobrazu miejskiego z 2011 roku znalazły się wskazania postulujące podejście krajobrazowe do historycznego dziedzictwa miejskiego, którego celem byłoby zachowanie jakości środowiska człowieka poprzez wykorzystywanie przestrzeni miejskich w sposób efektywny i oparty na zasadach trwałego i zrównoważonego rozwoju. Podstawą tego rodzaju działań powinna być harmonijna i zrównoważona relacja między środowiskiem miejskim i przyrodniczym oraz między potrzebami obecnych i przyszłych pokoleń a spuścizną przeszłości. W tym kontekście warto więc zwrócić uwagę na działania rewaloryzacyjne podejmowane w ostatnim czasie w stosunku do wielu przestrzeni rynkowych w Polsce.

Rynek to charakterystyczny element nie tylko większości polskich miast, ale także niektórych wsi. Rynki stanowiły centralną część miejscowości, na której lokalizowano siedziby lokalnych władz i kościoły. Pierwotnie pełniły także funkcje handlowe. Skutkowało to sytuowaniem na nich typowej zabudowy jaką stanowiły sukiennice, kramy, ławy chlebowe i wagi. Na rynkach umieszczano także pręgierze i studnie.

W wieku XX funkcja historycznego rynku zmieniła się definitywnie. Razem z nową funkcją rekreacyjną, turystyczną i usługowo-handlową (kawiarnie, restauracje) na rynkach pojawiła się komponowana zieleń z drzewami. Niestety w ostatnich latach na skutek błędnej interpretacji funkcji współczesnego rynku służby konserwatorskie wydawały zgody na

Informacja dotycząca zasad przetwarzania danych osobowych przez Administratora oraz praw osób, których dane są przetwarzane została zamieszczona na stronie <http://bip.mkidn.gov.pl> w zakładce ochrona danych osobowych.

usuwanie drzew i komponowanej zieleni z ich obszarów. Doprowadziło to do nieodwracalnych zmian w ich wyglądzie i licznych skarg mieszkańców. Tak było na przykład w przypadku rewitalizacji rynków we Włocławku, Białymstoku, Skierniewicach i Kielcach.

Komponowaną zielenią można jednak pogodzić ze współczesną funkcją rynków, w tym reprezentacyjną (uroczystości, wiece). Należy zatem dążyć do przywrócenia w uzasadnionych przypadkach zieleni – jako ważnego elementu zagospodarowania przestrzeni rynkowych. W tym celu należy przede wszystkim wykorzystywać określone gatunki drzew liściastych (nierekomendowane są drzewa iglaste i tuje) charakterystyczne dla polskiego krajobrazu.

Z poważaniem

Magdalena Gawin